

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Spiritul legii.

II.

Sibiin, 23 Maiu n.

O lege, de ori-ce cuprins, se aduce atunci, când i-se ivesce necesitatea, când împrejurările o reclamă.

Câtă vreme un drept ôre-care e respectat din tôte părțile, și cel-ce 'l posedă nu e conturbat în eserciarea lui, legea e de prisos, pentru-că n'are ce să reguleze, fiind tôte regulate de sine și prin sine.

Cum însă dreptul avut vine știrbit din anumită parte, ear' cel-ce l'a avut vine împedecat pe cale volnică în eserciarea lui, — legislațiunea țerii e datoră să intervină și prin lege să stabilească limitele preste cari nu pôte nimeni să trecă fără a întrape nedreptul în posesiune străină, prin urmare fără a se pune în conflict cu dreptul însuși.

A esistat ôre necesitatea acêsta constringentă pe sêma legislațiunii țerii nôtore, atunci când a fost adusă legea de naționalități?

A fost de lipsă, ca să fie stabilite limitele preste cari nici o putere lumescă nu pôte să trecă fără a se lovi de drepturile naționalităților și fără a le viola??

Sigur, că necesitatea a esistat și aducerea legii de naționalități a fost de lipsă.

Și urzirea legii nu s'a făcut la 1868, anul votării ei, ci cu mult mai înainte, la anul 1861.

Politicianilor magiari de pe atunci le era în prospêtă aducere aminte nefirêscă procedare a guvernului absolut de la Viena, care introdusese în cei doisprezece ani de absolutism trecuți preste patria nôtă funcționari străini în țără, și introdusese pretutindenea limba germană ca limbă oficiôsă, — în administrație, justiție și în școle. Se atentase deci cu bună premeditare la dreptul natural al popôrelor diferite din țără, la dreptul de a se folosi în tôte raporturile vieții publice de limba lor proprie, de limba lor națională.

Și fiind-că știau politicianii magiari de pe atunci cât de amară și durerôsă e o astfel de octroare de limbă, au venit din propriu indemn la convingerea, că pentru asigurarea naționalităților nemagiare din patrie în contra repetării unei astfel de calamități e neîncunjurat de lipsă crearea unei legi, care să le asigure și garanteze tôte drepturile ce li-se pot da fără periclitarea unității și a integrității statului.

Astfel s'a născut ideia aducerii unei legi de naționalități, după-ce, firesce, și naționalitățile nemagiare din țără o reclamau cu insistență și energie la tôte ocașiunile și pe tôte căile legale.

De aceea, dieta de scurtă durată de la 1861, neprovocată de nimeni, din indemn propriu, îndemnată numai de tristele experiențe ale trecutului recent, făcute cu limba germană octroată, a trecut în prima sa adresă înaintată domnitorului următoriu pasaj:

„Evenimentele triste ale vremurilor trecute au provocat neînțelegeri păgubitoare între noi și concetățenii de naționalitate nemagiară. Acești concetățeni

ai nostri, au, cu privire la naționalitatea lor, pretensiuni — pe cari nu le putem ignora și nu vrem să le ignorăm. Suntem deciși a face tot, ca neînțelegerile să fie delăturate, și vom face tot ce se pôte face fără desmembrarea și fără jertfirea neatrănării patriei, ca cetățenii de ori-ce naționalitate ai patriei să se contopescă în interese și sentimente. Vrem, ca dispozițiile legilor nôtore, cari servesc de pedeci în direcția acêsta, să fie modificate pe baza echității, amêsurat intereselor generale“.

Cum se vede deci, începutul s'a făcut din partea parlamentului ungar însuși în chestia regulării raporturilor naționale ale popôrelor nemagiare din țără.

Corônei însă, căreia au fost adreseate cuvintele acestea, nu i-s'a părut destul de clară și destul de bine precisată voința parlamentului ungar, și de aceea, în rescriptul dat drept răspuns la adresă a cerut în mod categoric următoarele:

— „Aflăm de lipsă a provoca pe magnații și deputații întruniți, ca, fie la propunere făcută din partea regelui, fie din inițiativă parlamentară, să se apuce de desbaterea unui astfel de proiect de lege, care să cuprindă în mod determinat și clar formulate drepturile naționale ale locuitorilor de buze nemagiare din Ungaria, atât cu privire la estensiunea lor, cu privire la desvoltarea limber și a naționalității, cât și cu privire la raporturile administrative“.

Va se zică, aceea ce voia parlamentul ungar, voia și Corôna, chiar în formă mai pronunțată: asigurarea drepturilor naționale pe sêma naționalităților nemagiare din Ungaria.

S'a pus și parlamentul ungar cu totul pe partea Corônei în privința acêsta, pentru-că în a doua adresă înaintată Domnitorului, tot la anul 1861, iată ce promisiune solemnă face:

— „Stim noi, că sentimentul național, mereu în desvoltare, merită atențiune, și că nu pôte fi mêsurat cu măsura vremilor trecute și a legilor învechite. Nu vom uita, că locuitorii de buze nemagiare ai Ungariei sunt tot așa cetățeni ai Ungariei, și noi cu sinceră prevenire vom să asigurăm prin lege pe sêma lor tot ce în privința acêsta cere interesul lor și interesul comun al patriei“.

Așa dară, nu numai necesitatea scôsă din propria experiență a Magiarilor, ci și promisiunea lor solemnă făcută în fața Corônei, a dat naștere legii de naționalități, care după multe trăgănări, în fine a fost votată și sancționată la anul 1868, în forma în care esistă ea și astăzi.

Promisiunea acêsta a primit formă și mai pronunțată în raportul adresat cătră dieta de la 1861 din partea comisiunei esmise din sinul dieiei anume pentru studierea chestiei naționale, raport în care se cuprinde și următoriu pasaj:

— „Ungaria, în urma specialelor sale raporturi etnografice, e avisată să nîsuiască într'acolo, ca chestia națională să o rezolvese prin dispozițiuni legale odată pentru totdeauna, pentru-că sub scutul acestor dispozițiuni să fie apărute justele pretensiuni ale singu-

raticilor cetățeni, indicate în privința acêsta, în măsura în care are să fie garantată pe sêma naționalităților singurative, ca corporațiuni, puțința de a se desvolta pe calea liberei asocieri.“

Acum, dacă legea de naționalități a eșit din necesitatea de a o avé, pentru-ca să nu ne putem tângui și în contra Magiarilor, cum ne tânguim pe vremea absolutismului, cu Magiarii împreună, în contra Austriacilor rivnitori la desnaționalizarea nôtă, a tuturoră, — nu se dă ôre armă puternică în mâna celor-ce cred, că într'adevăr, politica magiară urmărită față de naționalitățile nemagiare din patrie e politică de desnaționalizare, politica de magiarizare, politică de răpire a drepturilor celor mai sfinte de cari nepedepsit nu se pôte atinge nimeni, — prin aceea, că unii nesocotiți rîvnesc la suprimarea legii în care în mod fôrte dubios sunt garantate cât de cât și unele drepturi naționale ale popôrelor nemagiare din patria acêsta?

Nu se gândesc actualii politicieni magiari la aceea, că dacă nîsuințele de desnaționalizare, venite pe vremuri din partea guvernului austriac, au fost durerose și amar simțite din partea Magiarilor, — tot atât de durerose și amar simțite pot să fie, — cum de fapt sunt simțite — și din partea naționalităților nemagiare din țără nîsuințele lor de magiarizare?

Și nu se gândesc și la aceea, că dacă legea de naționalități, atât de urgisită astăzi din partea lor, a eșit nu numai din o necesitate constringentă, ci și din o promisiune solemnă, făcută din partea întregii națiuni magiare, prezentată prin legalii ei plenipotențiați, întruniți în parlamentul țerii, — e cel puțin o necuviință, ca promisiunea acêsta sêrbătorêscă, — și de altcum numai în parte ținută, — să fie acum ștersă și nulificată prin modificarea sau chiar abrogarea legii??...

Lăsăm, ca cercurile sănêtoșe magiare să 'și facă singure judecata — pentru-că noi tot mai credem că avem încă în țără și astfel de cercuri, — de la cari așteptăm să se opună cu tôte energia curentului periculos de nou pornit în contra legii de naționalități, și recunoscând adevêratul spirit al legii acesteia, să cêră cu tôte insistența, nu modificarea sau abrogarea, ci respectarea și conștiințioșă esecutare a ei, căci acêsta o pretinde onôrea lor națională, precum și liniștea țerii, atât de necesară tocmai în aceste zile de nesigurantă politică.

Pactul asigurat. Cercurile politice cred, că în chestia pactului cele două guverne ale monarhiei vor ajunge la înțelegere desêvêrșită. Ministrii austriaci au sosit Mercuri la Budapesta, și în ziua aceea au conferat până târziu sêra cu colegii lor magiari. Tratările au fost continuate Joi, fără a pute fi terminate. Și fiind-că prim-ministrul austriac, Dr. Körber, a trebuit să plece Joi sêra la Viena, continuarea lor se va face Luni, sêptemăna viitoare. Natural că despre rezultatul pertractărilor de până acuma nu a strâbătut nimica în publicitate, dar' se crede că legarea unui compromis e sigură și astfel asigurată e și legarea pactului.

Alianța franco-rusă.

Martî la 10 ore înainte de amiază a sosit în portul Kronstadt escadra francesă, cu presidentul Loubet și suita, pentru a reda țarului visita din anul trecut de la Duncherque și Compiègne. La sosirea în port a fost salutăată cu 21 salve de tunuri, căroră li-au răspuns tunurile escadrei francesce. Țarul Nicolae, în uniformă de admiral francesc, la pept cu crucea mare a ordului „legiunea de onôre“, întră aștepta pe bordul yachtului „Alexandra“.

Intru întimpinarea presidentului i-a mers înainte pe un kutter mare-ducele Alexe, care a condus apoi pe president la yachtul țarului. După salutările obicinuite țarul a plecat cu ôșpele seu la Peterhof, ear' de acolo — cu tren de curte — la Țarscoje-Selo, întră entusiaste ovațiuni din partea mulțimei de public.

Presa întregă a Rusiei salută în articoli elogioși visita presidentului, accentuând însemnătatea alianței franco-ruse și caracterul ei pacinic. Journal de St. Petersburg zice întră altele, că alianța franco-rusă a susținut deja proba de foc spre binele ambelor state. S'a dovedit putere respectabilă, a cărei mare valoare, ca a scutului păcii, lumea o apreciează, și care e element esențial al echilibrului nu numai în Europa, ci și în celelalte părți ale lumii.

Din Bucovina.

Cetim în „Deșteptarea“, organul de publicitate al fraților Bucovineni, că Joi, 15 Maiu n. s'a ținut în Cernăuți o imposantă adunare națională, compusă din credincioșii de naționalitate română ai bisericei nôtore dreptmăritore din Bucovina.

Adunarea s'a ținut la orele 3 d. a. în sala filarmonică. A fost convocată din partea unui comitet ad hoc, în fruntea căruia se aflau, din cler: domnii Eusebie Popovici, profesor universitar, și Dionisie caval. de Bejan, consilier consistorial, ear' dintră mireni, domnii Dr. Ioan caval. de Volcinschi și Dr. Ianeu caval. de Flondor, mari proprietari și reprezentanți ai patronilor bisericesci.

Au luat parte la adunare peste 600 persoane, din tôte părțile Bucovinei. Adunarea a fost convocată prin invitări personale, — în înțelesul legii de adunări din Austria, — și a fost deschisă prin un magistral discurs rostit de cătră dl profesor universitar Eusebie Popovici, acoperit la fine din partea adunării cu însuflețite urări de „Să trăiască“ la adresa Impêratului Francisc Iosif I, protectorul suprem al bisericei române.

Intrându-se în ordinea de zi, dl profesor Eusebie Popovici a espus pe larg motivele convocării adunării, — cari sunt de caracter curat bisericesc, — și a supus aprecierii și acceptării din partea adunării propunerile formulate din partea comitetului ad hoc.

Tôte au fost aprobate și votate cu majoritate covârșitoare, fără discuție, ridicate fiind astfel la valoare de conclus.

Fiind-că hotărârile luate se refer la starea actuală a diecsei din Bucovina, ele nu pot fi date publicității. E destul a ști, că după cum ne spune „Deșteptarea“, adunarea și propunerile votate constituiesc un act de importanță istorică în viața națională a fraților nostri din Bucovina.

Pentru esecutarea hotărârilor aduse din partea adunării a fost ales un comitet, compus din 20 membri, reprezentanți distinși ai clerului și mirenilor de naționalitate română din Bucovina, și cu acêsta s'a încheiat adunarea, ale cărei bune și folositoare rôde dorim să se reverse cât mai curând asupra fraților nostri din Bucovina.

Conferențele învățătoresci.

Cercul Dej.

Cuvântul de deschidere,

rostit de către comisariul consistorial **Greg. Pletosu**, protoiereu și profesor gimnazial, cu ocaziunea conferenței învățătoresci din cercul Dejului, ținută la 18 și 19 April (1 și 2 Maiu) 1902.

Onorabilă Conferență! În legea fundamentală a bisericii noastre române ortodoxe-orientale din patrie înțeleptul legislator prevede într-o agendă Prea Veneratului Consistoriu ca senat școlastic și îngrijirea, ca în tot anul să se țină conferențe învățătoresci sub conducerea unor comisari consistoriali. Aceste conferențe, pentru un timp ore-care, au fost înlocuite cu reuniunile învățătoresci. De câțiva ani, abandonându-se iarăși reuniunile, s'au reactivat conferențele prevădute în statutul organic, la început în 12 cercuri, ear' mai apoi în 18 cu tot atâtea comisari. Încă de la începutul reactivării acestor conferențe am avut și eu onorul a fi printre comisarii consistoriali și încă deardându în două cercuri, pe cari, după starea în carea acele se aflau, trebuie să le ținem tare problematic. Cum m'am arătat vrednic de această onorifică însărcinare și cum mi-am împlinit datorința, nu este al meu a constata; pot să deo dovadă despre această procesele verbale diresse cu ocaziunea ședințelor numitelor conferențe precum și rapoartele așternute; dar' peste toate ar pute da dovadă suprema noastră autoritate școlară, Prea Veneratul Consistoriu, singurul for chemat a aprecia cu deplină obiectivitate prestațiunile comisariilor sei.

Nu știu pentru care pricină, dar' pentru anul acesta nu eram, de la început, luat în combinație în o astfel de esmisiune. A intervenit însă o împrejurare neașteptată de calculul omenesc și Prea Veneratul Consistoriu cu prea grațioasă otărire de dto 28 Faur a. c. Nr. 1976/Scol. mi-a concredut de nou, dar' pentru acum, conducerea conferențelor din acest cerc. Și îmi servesc spre o deosebire mângâiere sufletosă această însărcinare, pentru cuvântul, că acum mă află într-o de ai mei nu numai după identitatea credinței și a intereselor didactice și de muncă, ci și după legăturile create prin poziția geografică și de interesele noastre ținutale, cari reclamă imperios o îngrijire și reprezentare pe cât de conștientă pe atât de obiectivă până sus la cele mai otăritore foruri ale afacerilor noastre bisericesci și școlare.

Dar' înainte de ce am intra în discuțiunea temelor ce ne stau înainte pentru conferențele din acest an, dați-mi voie, Dlor, ca cu astă ocaziune să ating în scurt o cestiune pe carea eu o țin totdeauna de actualitate și de mare importanță; înțeleg: *problema creșterii prin școlă modernă*, după cum adecă aceea se impune școlii de astăzi.

Este abia un an, Dlor, de când am trecut peste pragul unui secol și am intrat în altul nou. Secolul trecut a fost în de obște numit „secolul luminei“. Strigătul general al aceluia a fost: cultură, progres, lumină. Și toate acestea prin știință, ear' știința prin școlă. În scopul realizării acestor cerințe, popoarele, în năsuința lor cătră cultură, căutat-au să jertfescă tot ce numai au avut mai bun și ca materie și ca spirit. La strigătul obșteesc după cultură adusu-s'au în viață reforme nouă ale învățământului, aședeminte nouă de cultură; ba nu mă sfiese a afirma că rezultat al aceluia strigăt a fost și reactivarea acestor conferențe, cari într-o altele tind, ca prin o reformă bine îngrijită sub scutul autonomiei bisericesci, școlile noastre confesionale să fie puse pe acea basă solidă, de unde, putând a vedea progresele ce se fac pe terenul cultural, să putem țină pas cu popoarele conlocuitoare mai întâi, ear' apoi cu progresele culturale universale.

Și pe lângă toate aceste năsuințe de îmbunătățiri, ore ce observăm? Ce experiențe putem face și ce ascum față de rezultatele culturale și ale creșterii prin atâtea școlă? Auzim un alt strigăt obșteesc, strigăt de durere și de îngrijire, că lumea, omenimea devine din ce în ce mai rea, că dintre omeni lipsesc caracterele: s'a încuibat demoralizarea, moleșirea, materialismul, neîncrederea, egoismul și câte alte rele deprinderi. Și ore care să fie cauza? Nu cumva modul obișnuit și tradițional al școlarizațiunii de până

aici ar fi contribuit la această stare de lucruri? Ore carea să fie cauza, că pedagogia și apostolii sei au ajuns astăzi la așa puțină încredere? Ore n'au devenit ei prea rutinieri și prea robiți de un formalism învechit, gol și lipsit de cuvenitul conținut? Să lăsam pentru un moment deschise aceste întrebări și să căutăm, a în fața cerințelor cu cari vedem că se presintă noul secol cătră școlă, să formulăm în concret unele din cele mai ardețore probleme, pe cari masa poporului, pentru care menită este școlă elementară, ar fi în drept a le aștepta de la dinsa.

Caracteristica otăritore a timpului în care trăim este o puternică și forțată încordare a tuturor puterilor omenesci. În modul cel mai încordat sunt astăzi exploatate toate forțele, toate facultățile omenesci atât fizice cât și psihice, atât ale particularului cât și ale colectivității, căci „*lupta pentru existență*“, carea totdeauna, ce e drept a determinat dezvoltarea omului, astăzi este mai vehementă de cât ori-când, astăzi a îmbrăcat forme nouă și este foarte anevoie, ca cineva să se potă subtrage de sub ale ei influințe. În urmare, în fața acesteia și a multelor alte cerințe cu cari ni-se presintă secolul în care am intrat, este cea de întâi datorință a educațiunii și a școlii, în particular a școlii noastre române și confesionale, ca să crească generațiuni pline de viață și capabile de a intra în lupta pentru existență, de a o pute susține și afirma, capabile de a întâmpina toate trebuințele timpului. Căci, Dlor, să fiu bine înțeles și să nu uităm că școlă elementară, la carea noi muncim, este menită pentru omenii muncii, pentru omeni cu modeste pretensiuni culturale, pentru tineri, cari eșind cu anul al 14-lea al vieții din școlă, așteptă să intre în viață orientați totmai pentru viața practică a păturei lor sociale; este menită pentru clasele poporului mai sêrac, dar' care totmai pentru aceea chiar de la școlă este în drept să aștepte ore-care îndreptari, ore-care ajutor întru înlesnirea traiului său; și așteptă această, ca să i-se deo într'un timp relativ scurt, cât de îngrabă. Deci dacă e ca educația prin școlă modernă să-și deo rōdele sale pentru popor, apoi ea va trebui să-și lăse problemele și să-și caute idealele țintei sale mai întâi de toate chiar în trebuințele acelei păturei sociale, pentru carea este destinată.

Însă când aruncăm o privire asupra vieții din prezent și căutăm a ne dumeri asupra exigențelor timpului, aflăm că viața de astăzi, apoi tradițiile trecutului ofer educatorului atâtea probleme, în cât acela ușor s'ar perde în noianul lor, dacă cumva pedagogia științifică nu le-ar fi adunat și ordonat în anumite grupe. Și sunt aceste trebuințe mai întâi toate acelea, pe cari creșterea obicinuită totdeauna le-a avut în vedere, anume: viața religioasă a tinerimii, marile interese ale științei, ale moralității și ale bunului gust și preste toate acestea formarea caracterului și cristalizarea personalității.

Alături de acestea, astăzi mai mult ca ori și când se impun școlii moderne încă două probleme, reclamate chiar de lupta pentru existență, reclamate de ferberea prin carea se vede că trecem, apoi de imperioasă cristalizare a personalității și a caracterelor precum și de dragul de puteri de tot felul, cu cari dorim, ca poporul nostru să se afirme în această luptă. Aceste două probleme, cari în totdeauna vor reclama atențiunea și considerațiunea școlii de astăzi și a celei venitoare, sunt: *problema deșteptării și a consolidării conștiinței naționale*, apoi *problema muncii productive însoțită de economisare*.

E știut, dlor, că nici un elev nu se presintă educatorului și în școlă numai ca om în abstract, ci ca aparținând unei anumite rase, unui popor. Deci calitățile etnice sau naționalitatea elevului vor fi totdeauna acel moment, de la care educațiunea va trebui să plece, ca apoi în lucrarea sa de creștere hrânindu-se din rezultatele adevăratei culturi să pună basă pentru sentimente și năsuințe solide. Și e solid acel sentiment, care e convins că merge un mers ascendent și sigur; care, prin cuprinderea faptelor glorioase din trecut, înțelege prezentul, care îmbrățișează cu căldură progresele realizate și are încrederea, că nu putem și nu vom a sta numai unde am ajuns, ci vom pași tot înainte; acel sentiment, care năsuiese a ajunge la acea înălțime, de unde va pute cunoște

și va ști ce are să facă în fie-care împrejurare și care a decis a nu se da în lături din calea programului, ori-cari ar fi sacrificiile pe cari i-le-ar cere neamul, credința, biserica, școlă. În urmare, educația națională va căuta, ca viața spirituală să se desvôle în tinerime cât se potă numai de genuin. Conținutul acestei vieți, precum știut este, îl formeză vederile, credințele, aspirațiunile, de asemenea aplicările și aptitudinile unui popor precum și datinele și moravurile lui, dar' cu deosebire limba și literatura, prin cari mai pregnant i-se exprimă individualitatea. Sentimentul național nu este un sentiment vag, nici numai o frumoasă expresie a vre-unei abstracțiuni; el are scopuri certe, cari conduc sigur la cugetări și la fapte; el ne deschide un nou și mai larg cerc de acțiune, în care datorita are terenul principal, datorita cătră aproapele, cătră societate, cătră neam și cătră țară. Tocmai pentru acestea, educația în acest înțeles își va afla totdeauna justificarea sa etică.

Nu mai puțin reclamată de trebuințele timpului în care trăim este și a doua: *problema muncii productive și a economisării*. Școlă elementară este în prima linie menită pentru poporul de rând, pentru țărănime. Însă țărânul nostru — după cum experiența ne dovedește — precum cu puține cunoștințe intelectuale se alege din școlă, ear' cele câștigate, iute le uită, totmai așa puțin înțelege ce va să zică munca productivă și economisare. Pentru aceea el cade în miserie, pământul nu și-l cultivă în mod rațional, fiindcă nu știe ori nu potă; apoi fără orientare cum și-ar pute valorisa produsele muncii sale, fără industrie, fără avere, fără orientare în viață, devine prea ușor prada speculațiunilor străine. Să nu uităm, ba să adăugăm și faptul, că astăzi, ca nici-odată, s'au înmulțit peste măsură căile ademenitoare de a pute cu ușurătate contrage împrumuturi, dar' nu s'au înmulțit cei-ce să se îngrijescă, ca acele să se potă și plăti. — Deci este una din ardețorele cerințe ale timpului, ca să creștem prin școlă generațiuni în popor deprinse de timpuriu la muncă productivă, la lucrare, deprinse a se îndestuli cu cât este și a economisi din prisos; generațiuni, cari să se potă orienta în viață și cari să știe conduce munca în mod rațional, aflând și mijlocele și căile pentru valorizarea produselor sale. Căci unde ore, în vre-o țară cultă de sub sōre, se vede individul mai neajutorat în ce privește necesitățile practice ale vieții, ca totmai la poporul nostru de la sate, la țărănime? Și dacă totmai în timpul de școlă, până la 12 ani, această problemă potă nu-și va pute ajunge soluțiunea multămitore, va fi de ajuns, ca să fie totuși atinsă, ca apoi în școlă de repețire, pe carea eu o țin de mare importanță, când e vorba de rezultate duravere, ear' apoi în așa numitele și întroducendele „ședători de instrucție“, unde acest obiect ar avé să ocupe terenul principal, să i-se deo atenția și estensiunea cuvenită.

În tipul acesta, dlor, cred și țin eu, că școlă noastră bine îngrijită, ear' învățătoria premenită și oțelită prin discuțiunile acestor conferențe, vor ajunge să deo generațiuni crescute anume pentru a se pute afirma în lupta pentru existență. Căci bărbați și femei vom a crește, cari să știe prețui viața, cari să se simtă membre a unui vrednic popor, dar' cari să țină ceva și la demnitatea lor personală.

Am ținut, dlor, ca să accentuez anume aceste probleme ale școlii moderne, căci sunt multe de toate, cari ne îndreptătesc la această. Dintr-o aceste multe voiesc anume a aminti aici singur numai un lucru, la care potă până acum nici nu ni-a venit în minte să gândim că s'ar potrive și pe terenul creșterii; înțeleg principiul egalității proclamat odinioară și pe alt teren cu atâtea entusiasm. Aplicat și în cestiuni de educațiune și sociale, acest principiu potă să ducă la frumoase rezultate, căci în vîrteuta acestui principiu numai se potă face concurența liberă a tuturor forțelor și a tuturor talentelor. Numai în vîrteuta acestui principiu vom pute ajunge o dată la convicția că în societate și ori unde fie-care are să valoreze numai atâtea, la cât îl îndreptătesc firea, pregătirea și munca, ear' nu privilegiile, nici legăturile și nici favorurile. Cine n'are talent, n'are pregătirea recerută și nu are nici aptitudine, să lase locul

celui ce are, căci numai astfel se vor pute ridica la suprafață și vor ajunge în lumină indiviții cei mai capabili din societate, ear' nu mediocritățile intelectuale, cădute ca din ceriu în anumite situații favorabile. În urmare, făcându-se educația în acest înțeles, cuprindend adecă poporul întreg, societatea nu va mai fi în pericol de a i-se perde vre-o forță; din contră, se vor împuțina elementele netrebnece din societate; făcându-se educația în acest înțeles și căutând a face pe tot omul, ca de copil să vadă, că el nu potă ajunge la o sōrte fericită în societate pe căi laterale, prin privilegii, hățăruri sau numai prin ajutorul altora; ușor îl va pute apoi aduce să înțelegă și aceea, că, respectată fiind munca productivă, onestitatea și caracterul firm, trebuie de timpuriu să se apuce a munci, a se deprinde în eșercițiul binelui în direcția practică, dacă e să devină element folositor al societății. Și această va fi atunci, când școlă va pute să deo generațiuni, cari, intrând în viață, vor fi în de ajuns orientate asupra trebuințelor aceleia; generațiuni, cari vor ști să aducă trebuințele în armonie cu puterile de cari dispun; generațiuni, cari, deprinse la o muncă productivă și economisare, vor mai avé încă în posesiunea lor destoinicia scrierii, a cetitului și a socotelei întrucât aceste sunt reclamate de trebuințele păturii sociale în carea au să trăiescă.

În nădejdea că vom ajunge și aceste timpuri, și cu dorința, ca și aceste conferențe să contribuie la cultivarea prin școlă a poporului nostru în înțelesul acestor atinse probleme, am onorul a declara ședințele conferenței noastre pentru acest an de deschise.

Revistă esternă

Eliberarea Cubei. În 20 Maiu insula Cuba și-a început viața de *republică liberă, independentă*. Atunci a subscris în *Havana* presidentialul *Palma* primul act de la intrarea sa în funcțiune. Din acel prilej guvernorul american *Voo* a felicitat pe *Palma* și însuși a luat jos de pe palatul republicii stindardul american, punend în locu-i pe cel al Cubei, ca semn că Statele-Unite au eliberat insula Cuba. După aceea, împreună cu statul major și cu trupele americane s'a imbarcat pe corăbii, cari au plecat îndată. În același timp, în *Sanjago*, generalul *Vhetesede* a predat urmașului său guvernarea, ear' el, împreună cu cavaleria americană a plecat a casă, la America.

Prospecte de pace în Transvaal. Marți s'au întrunit în Vereeniging 160 conducători ai Burilor, spre a se consulta asupra condițiunilor de pace. Un raport al ziarului *Times*, primit din Pretoria, zice că ori-ce rezultat ar avé aceste consultări, sfîrșitul războiului totuși nu mai potă întârzia mult.

În legătură cu aceste consultări se pare a fi și faptul că regele *Edward* a chîmăat de urgență la sine la Windsor pe lordii *Rosebery* și *Roberts*.

Asupra prospectelor de bun rezultat al tratatelor părerile sunt diferite, se unesc însă toate în aceea, că războiul nu va mai dura mult. O agență telegrafică din Londra raportază, pe basa unor știri eminate din cercuri bine informate din Londra, că *hotărîrea favorabilă potă să urmeze deja în proximele zile*, ear' „*Daily Express*“ susține a ști, că cercurile oficiale consideră ca sigură capitularea chiar și în cazul că pacea nu va fi acceptată de toți Burii. Corespondentul din Amsterdam al ziarului „*Daily Mail*“ raportează că *Wessels* ar fi declarat că prezența lui *Steyn* la tratativele de pace e semn că există serioase speranțe că se va face pace. În tot cazul o pace acceptată de *Steyn* și *Schalk-Burger* ar fi favorabilă pentru toți Burii. *Wessels* e de părerea, că condițiunile trebuie să fie de-așa, în cât toți Burii să le potă accepta, căci altcum conducătorii lor nu ar confera serios asupra lor. La fine corespondentul numitului ziaru dă expresiune convingerii sale, că *Kruger* și amicii sei din Europa se vor supune hotărîrilor ce se vor lua în conferența de la Vereeniging.

O rectificare.

În Nrii 48 și 49 ai „Telegrafului Român” a apărut un raport și despre conferința învățătorască din cercul Abrud. Deoarece în acel raport se cuprind unele inexactități prea depărtate de adevăr, mă simțesc îndemnat să rectific unele din aserțiunile ce le conține, atât din considerare față de adevăr, cât și față de cetitorii ziariului, ca să nu fie induși în eroare, precum și față de membrii conferinței, cari s'ar simți eventual atinși. De aceea nu pot trece așa ușor „la ordinea zilei” cum afirmă raportorul „Viorel” că ar fi făcut conferința învățătorască, și cum se vede că dînsul a trecut preste cele petrecute în conferință.

Așa spre exemplu se spune în raport (ședința II), că „preste ceeaaltă jumătate a planului de N. Todea, fiind bolnav, se trece la ordinea zilei.” Adevărul este, că dl G. Lupu prezentase plan de ore pentru clasa a doua desp. 4—6 a unei școle cu doi învățători, ear' pentru clasa primă (desp. 1—3) avea să prezinte planul de ore dl N. Todea. Acesta fiind bolnav de mai mult timp nu a putut pregăti planul, ear' conferința luând act de aceasta a însărcinat pe doi membri ai sei (dnii Motora și Nariță) să pregătescă și să prezinte în una din ședințele următoare un plan de ore pentru clasa primă a unei școle cu doi învățători; ceea-ce s'a și întîmplat în ședința a cincea.

Cu privire la disertația dlui I. Luca: „Datorința părinților față de creșterea copiilor până la 6 ani” observ, că după cetirea ei s'au născut de fapt „păreri divergente”, dar' discuția a fost destul de instructivă pentru cei-ce au urmărit-o cu atențiune; ear' conferința a luat act cu mulțămîtă de operatul dlui Luca, acceptând propunerea lui și exprimându-și dorința, că ar fi bine să se înființeze biblioteci și societăți de adulți. În urmă autorul a cerut să i-se restituie elabouratul pentru-ca mai modificănd câte ceva în el, să l' cetască în adunarea despărțimîntului „Asociațiunii”.

Asupra „temei din cereular” (șed. IV.) încă nu a trecut conferința la ordinea zilei, ci a constatat (conferința, nu „unii membri”) că în sinul ei nu se află membri cari să aibă ocupațiuni laterale incompatibile cu oficiul lor.

Pentru conferința viitoare — afară de prelegerile practice indicate în raport, s'au mai anunțat:

Vasile Oniciu cu plan de prelegeri din științele naturale pentru clasa III.;

Iosif Cotișel, plan de prelegeri din geografie;

G. Gligor, plan de prelegeri din istoria patriei;

A. Sîrbu, plan de prelegeri din fizică.

În raportul despre șed. IV. se spune despre prelegerea din limba magiară, că fiind metodel nou (Schullerus și I. Popovici) prelegerea e puțin succésă. — Trebuie să protestez în contra afirmării, că eu ași fi contribuit măcar la inventarea unui metod nou. Adevărul este, că metodel urmat în „Cartea de cetire mag.” și „Manualul” de Dr. Schullerus și I. Popovici e vechiu și nu inventat de noi acum, ci dealți (Gouin și Carré) în prima jumătate a secolului XIX. și e cel mai natural și mai ușor metodel pentru a propune o limbă străină. Acest metodel pôte fi „nou” pentru cei-ce nu s'au ocupat nici-cînd cu chestiuni didactice-metodice. Dacă prelegerea din limba magiară a dlui Al. Furdul nu a succés, vina nu e a metodelui, ci a celui-ce nu a putut aplica metodel. S'a constatat atunci în conferință, că acea prelegere a vrut să fie numai o încercare de a pune în practică metodel cel „nou” (!), dar' puțința a rămas departe de voință, căci prelegătorul de la începutul prelegerii chiar (dacă nu de mai înainte) și-a asigurat nesuccesul, abandonând calea pe care voia să apuce și căgînd în obicinuitul metodel — nemetodel. Încercările ulterioare de a reveni în ogașă nu au mai putut nici direge ce s'a stricat, nici succede. Dacă dl raportor „Viorel” e învățător, îi recomand să studieze (dar' nu superficial!) metodel cel „nou” din „Manualul” de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, apoi să propună elevilor sei după acel metodel și va fi însuși surprins de succésul ce va avea, comparându-l cu succesele realizate prin metodel urmat de D-sa până aci.

În fine fi mulțămesc dlui „Viorel” pentru complimentul, ce avea să-mi facă numărînd discursul meu de deschidere „remarcabil” și îl rog să nu se supere dacă modestia nu-mi permite să primesc acel compliment, din simplul motiv, că n'am ținut nici un discurs „remarcabil”, ci am înșirat și eu câteva vorbe ce credeam că pot fi potrivite momentului. Mași brebra mult, dacă voiu esperia, că cele ce am vorbit în conferința din anul acesta nu au sunat înzadar, după-cum cu plăcere am avut a constata, că cele-ce vorbisem în anii precedenți au început a prinde rădăcină și a încolți!

Gelmar, 6/19 Maiu 1902.

I. Popovici.

NOUTĂȚI

Hirotoniri. Eri în 9/22 Maiu a. c. a fost chirotonit întrul preot din partea Excelexienței Sale I. P. S. D. Arhiepiscop Ioan Metianu, clericul abs. Romul Gombos pentru parochia Sălciva de jos, ear' azi în 10/23 clericul abs. Aron Roman, ales capelan pe lângă parochia Ioan Roman din Luncoiu de sus, pp. Zarandului.

Tot azi a fost chirotonit pentru trebuințele archidiecezei întrul diacon absolventul de teologie și filosofie Dl Iosif Enescu, funcționar consistorial.

Serbare ardelenă în București. Societățile Românilor ardeleni aflați în București: *Frăția, Dacia-Traiană, Frații-Români, Unirea, Dealul-Cumetriei, Merchesana și Cohâlmeana* vor aranja la Rusali (15 Iunie st. n.) o mare serbare populară în sala Băilor-Eforiei, sub patronagiul mare-proprietarului Sava Șomănescu. Venitul serbării e destinat pentru crearea unui fond de stipendii studenților sîraci.

Albumul armatei române. Azi (10 Maiu st. v.) regalul România e în haină de mare sîrbătoare. Serbeză aniversarea duor evenimente de mare însemnătate pentru țera fraților nostri. În 10 Maiu st. v. 1866 a ocupat regele Carol (pe atunci principe) tronul României și în 10 Maiu 1877, la stăruința dînsului, parlamentul român declară independența României, ear' Domnitorul institue ord. „Steaua României” ca semn etern al deplinei suveranități. Din prilejul acestor aniversări și spre aducere a mințe despre glorioasele fapte sîvîrșite pe câmpul de rîsboiu (în același an al declarării independenței) de armata română condusă de marele ei Căpitan principele Carol, a fost prezentat regelui Carol alaltăieri, la Ateneu, un splendid album al armatei române. Despre acest album „Universul” din București dto 8 Maiu st. v. scrie următoarele:

Albumul este compus exact din 236 tablouri. Legătura este făcută la d. Socec, în piele, avînd coperta artistică lucrată, ce reprezintă pe față următoarele: la mijloc este medalia comemorativă *Regele Carol*, avînd d'asupra *Vulturul* și dedesupt o pantică tricoloră de care atîrnă *medalia Independenței*. La toate patru colțuri se află inscripțiile I. Grivița — Plevna, cu decorația *Virtutea Militară*, II Corabia — Nicopoli, cu decorația *Trecerea Dunărei*, III Opanez — Smărdan cu decorația *Steaua României*, IV Vidin — Rahova cu decorația *Coroana României*. Sus se află marca țării cu inscripția: *Armata Română*. Jos se află inscripția: *Marele ei Căpitan*. Totă ornamentația este lucrată în aur, argint și email.

Acest album este fotografiat de d. Al. Antoniu, autorul albumului pitoresc al României, care a fost însărcinat de ministeriu cu acesta, împreună cu d. lt. Eliade, care a avut sarcina de aranjament ca militar.

Mărimea albumului este aproape de 1 metru, și greutatea trece peste 55 kilo. Totă această lucrare s'a făcut în 46 zile, fotografându-se în acest timp totă armata română.

Acest album este făcut gratuit de d. Al. Antoniu, care n'a primit nici o plată de la ministrul de rîsboiu.

Birou telegrafic — slav. Congresul ziariștilor slavi, ținut în sîrbătorile Rusaliilor catolice la *Laibach*, a luat hotărîre să înființeze birou de corespondențe (agență telegrafică) pus exclusiv în serviciul presei slave.

Supărare pentru cadou. În unul din numerii anteriori dăserăm știre, că *împăratul Germaniei* a notificat presidentului Statelor-Unite că va face orașului Washington cadou o statuă a regelui prusian Frideric cel Mare. Presidentul Roosevelt a mulțămît împăratului prin o telegramă foarte elogiasă pentru această atențiune, nu așa însă poporul, care gelos de republicanismul său, nici ca statuă nu voese să aibă monarhi în mijlocul său. Anume, o telegramă din New-York vestese, că întregă opiniunea publică a Statelor-Unite e pentru respingerea cadoului.

Daruri pentru biserică. Biserica din *Erdősangorgiu* (tractul M.-Oșorheiu) a primit următoarele daruri: Credinciosul din Ibănești *Dumitru Todoran* cu soția *Ludovica* au dăruit un rînd de vestimente preoțesci în preț de 50 corône. *Stefan Pologco* pe speșele sale a vîruiat biserică și a făcut un amvon, ceea-ce l'a costat peste 50 corône. *Elisabeta Muica* a dăruit un casten în preț de 20 cor. *Florea Cifrea* în conțelegere cu rîposatul ei soț *Ioan* a făcut o fundațiune de 400 corône, a dăruit 3 uși împărătesci și una la turn, ceea-ce a costat 50 corône. Decedata *Elisabeta Ișă* atară de aproape toate ștergarele și cusăturile — doi prapori negri pentru înmormîntări. Decedata *Tokos Lajosné* (rom. cath.) o grădină de peste un juger.

Diferiți creștini, din colecte benevole au procurat vestimente preoțesci, cărți, cădelnițe, cruci ș. a. în preț de 183 corône. Marimoșii donatori pe lângă mulțămîta noastră primescă resplata cerescă pentru faptele creștinesci; ear' pe cei rîposăți sei numere cu dreptii. În numele comitetului: *Erdősangorgiu* 9/22 Maiu 1902. *Is. Suceava* paroch.

Relaxări de dare — din cauza viului. Judecătoria administrativă din Budapesta, mîneacănd din un cas concret a enunțat că pagubele cauate economilor prin vior (vînturi mari) încă aparțin celor cauate prin desastre elementare (ape, grindină, etc.) din cauza cărora pîgubiții sunt în drept să ceră relaxări de dare.

Inspectarea școlii din Hondol. La 15 Maiu st. n. subinspectorul reg. de școle din comitatul Hunedorei, Dr. George Vilt, a inspectat școlă noastră din Hondol, fiind de față și protopresbiterul emeritat *Vasile Pipoș*, ca president al comitetului parochial. Inspectia a durat de la 1³/₄ până după ora 4 p. m., în decursul căreia elevii au fost examinați, conform cererii inspectorului, în ordinea următoare: Elevii anului prim de școlă din scriere și cetire, fiind puși să intuiescă unele obiecte din școlă, după întuire se vorbescă despre cele intuite, ear' cuvintele vorbite se le arete și în scris pe tablă de pîrete. La cetire, învățătorul (Alexandru Jovan) a scris pe tablă ziceri, pe cari elevii aveau să le cetescă apoi în cor. Elevii din anul II. de școlă au fost examinați din comput; cei din anul III. din Geografie; cei din anul IV. din cetirea română cu privire la cetirea logică și estetică, împreună cu tractarea regulilor gramaticale, sintactice, etimologice, etc. Elevii din anul V. și VI. au fost absenți. După acestea subinspectorul a cerut examinare din limba magiară. Acestă examinare s'a început cu cetirea din *Abecdarul* de M. Voileanu, în cursul căreia elevii au fost puși să și traducă ce au cetit, apoi au urmat declamări de poezie din acest *Abecdar*, în fine un elev a avut să scrie pe tablă o propoziție magiară (din memorie), cetindu-o apoi și traducîndu-o. În urmă s'a cîntat, în trei voci, o cîntare școlară românescă și una magiară, ear' ca încheiere elevii au rostit rugăciunile școlare obicinuite. După toate acestea venerabilul protopresbiter *Vasile Pipoș* a ținut elevilor o alocuțiune, în care arătîndu-le de ce mare folos e școlă pentru înmulțirea cunoscînțelor lor, i-a îndemnat să fie totdeauna cu atragere cătră ea, s'o cerceteze regulat și să fie diligenți și cu purtări bune, făcînd astfel bucurie părinților lor, învățătorului etc. Dl Pipoș și-a încheat alocuția mulțămînd subinspectorului pentru interesul și bunăvoința cu care a urmărit răspunsurile elevilor.

Himen. Domnul *Ioan Dăian* din Săngătin și *Dșora Doruța Stroița* din Mercurea își vor serba cununia Duminecă, în 12 Maiu st. v. la 4 ore p. m. în biserică gr. ort. din *Mercurea*.

Tempestăți și esundări. Din toate părțile țării se raporteză despre tempestăți și esirea apelor, pe urma cărora câmpurile sunt rămasă devastate de sîmănături, erburii și pometuri. Astfel se raporteză din *Odorheiu secuesc* că pe acolo Luni după amiază a fost mare tempestate împreună cu grindină, care timp de douăsprezece minute a bătut în mărimea alunelor. Asemenea și din *Timișoara, Szentes, Arad, Budapesta* se raporteză despre ploi mari, împreună cu furtună și grindină, ear' din *Sigetul-Marmației* o telegramă dto 21 Maiu spune că în urma ploilor torrențiale a esundat Tisa și afluenții sei, făcînd mari devastățiuni. La *Nagy Bocsk* valurile Tisei au dus 5000 de blade (lemn) de ale erariului, cum și părți de case și clădiri economice. În *Kökényes* niște băieți fiind supriși de năvala valurilor s'au urcat pe arbor, unde au stat timp de zece ore, până ce li-au putut merge în ajutoriu părinții. Hotarul comunei *Hosszumező* e întreg sub apă. Tot despre esundări mari raporteză o telegramă din *Nagy-Szőllös* dto 20 Maiu, care spune că sunt inundate comunele *Királyháza, Tekeháza, Szászfalu, Hetény, Gyula, Szirma, Sasvár, Fancska* și *Farkasfalva*, și că foarte multe vite mari au fost luate și duse de valurile Tisei.

Cumpărare de moșie. Un consorțiu de plugari a cumpărat frumoasă moșie aflătoare în *Erdősangorgiu* și comunele învecinate a contesei *Báro Bánffy Zoltán* vîduva decedatului comite suprem al comitatului M.-Turda, în mărime de aproape 1000 jugere, cu preț de 190,000 corône. Faptă vrednică de totă lauda.

Din Frata ni se scriu următoarele: *Evlavioși* creștini din comuna bisericăscă *Frata* au dăruit pe sîma bisericeii de aici anume următorii: *Nicolae Porin* și soția sa un rînd de ornate bisericesci întreg de catifea cu oajdii cu tot în valoare de 80 cor. *Preșub Soporan* o cădelniță de argint de china în valoare de 21 cor. *Dșora Maria Avram* 3 perdele la ușile împărătesci în valoare de 20 cor. Deci și pe acesta cale le mulțămesc și doresc resplata de la tatăl luminilor pentru fapta lor cea bună și nobilă. *Petru Seulean* adm. par. gr.-or.

Concert în Orăștie. Duminecă, 25 Maiu n. se va da în sala Hotelului „*Transilvania*” din Orăștie cu concursul dîmnei *Irena de Vlădăia*, primadona de la opera din București, al d-șorei *Therese Lang* și al d-lui *Gr. Savu*, artist dramatic, un concert cu următorul program: Partea I. 1. *Mayerbeer*: „*Cavatina*” din opera „*Roberto il diavolo*”, cîntată de dna *Vlădăia*. 2. *Beethoven*: „*Sonate*” executat la pian de dșora T. Lang. 3. *Strauss*: „*Cîntec țigănesc*” din op. „*Voi-vodul Țiganilor*” (*Zigeunerbaron*) dna *Vlădăia*. 4. *Vlăduța*: „*Versuri*”, dl Gr. Savu. 5. a) *Ardite*: „*Il Bacio*” vals cu variațiuni de bravură b) *Paraschiv*: „*După fragi și după mure*”, dna *Vlădăia*. 6. „*Monologuri*” dl Gr. Savu. 7. a) A. Thomas: „*Românță*” din op. *Mignon*, dna *Vlădăia* b) I. Murășan: „*Vals*”, dna *Vlădăia*. Partea II. 8. *Bizet*: „*Habanera*” din opera „*Carmen*”, dna *Vlădăia*. 9. *Sperrantă*: „*Anecdote populare*”, dl Gr. Savu. 10. *Lecocq*: „*Boléro espagnol*”, dna *Vlădăia*. 11. *Beldiceanu*: „*Versuri*”, dl Gr. Savu. 12. *Vlădăia*: „*Doina olteanului*”, cîntată de dna *Vlădăia*. *Prețurile*: Loja 10 cor., loc I. 3 cor., loc II. 2 cor., loc III 1 cor., parter 60 fil., galerie 40 fil. Venitul curat e destinat pentru un scop filantropic. Începutul precis la 8 ore sîra. Biletele se găsesc de vînzare la *Librăria H. Graef* și sîra la cassă.

Usurariu deținut. La arătarea făcută de mai mulți oficeri, într cari și un vice-colonel din garnisîna de la Budapesta, procuratura din Pojon a dispus arestarea agentului *Leopold Steinitz* originar din *Galgóc* dar' locuitoriu în Pojon, care de mulți ani deja se îndeletnicea cu usură și înșelătorii.

Colonisări la Ferihaz. În scopul de a colonisa familii magiare și sîcuesci, ministrul de agricultură a cumpărat nu de mult moșia de la Ferihaz a contesei *Haller*. Pentru esecutarea planului, ministrul a convocat pe 15 Maiu o anchetă în palatul comitatului *Ternava-mare*, la care au participat: comitele *Béldy*, vicecomitele *Somogyi István*, referentul comisiunii economice *Somogyi Albert*, șeful oficiului de edilitate *Boosker Árpád* și notariul cercual *László Ferencz*, ear' din partea ministeriului de agricultură: consilierul de secție *Lovas Sándor*, inginerul suprem *Dorner Gyula*, inspectorul districtual al prăsirii de vite *Szász István*, forestierul suprem *Fekete Ferencz*, concepistul adjunct ministerial *Lakner Ferencz* și inginerul de catastru *Tóth József*. Planul ministrului e, ca din moșia de 1278 jugere catastrale să se întrebuițeze în scopul colonisării 771 jugere, ear' restul — împreună cu castelul — să rămână și pe mai departe moșie erarială. Din cele 771 jugere 59 se fie destinate spre scopuri comune, ear' restul se se împartă într 38 colonisti. Valoarea în bani a unei colonii, împreună cu casa ce e a se edifica pe ea, e fixată în suma de 7500 corône, după carea colonistul se solvîscă în prima jumătate de an 2% cametă (150 corône), în anul al treilea 3% cametă (225 corône) și în fine, cu începere de la anul al patrulea se amortizeze prețel coloniei cu 4% în decurs de 50 ani, avînd să solvîscă anual 300 corône. Față cu acestea venitul anual e contemplet cu 798 corône, din care pentru traiu ar rămîne colonistului 498 corône.

Ancheta a acceptat în general planul ministrului, a opinat însă, ca: 1. Moșia mai rămasă încă în proprietatea contesei *Haller* să o cumpere erariul pe calea licitațiunii publice. 2. În Ferihaz să se înființeze parochie ev. reformată de-sine-stătătoare. 3. Tot acolo să se înființeze notariat comunal. 4. Pe moșie să se instaleze bererie și școlă de bererit. 5. Mărimea coloniei să se urce la 20—21 jugere catastrale, pentru-ca colonistul se pôtă mai pe ușor trăi după ea. 6. Colonisti — în cât se pôte — să fie recrutați din sîcuiime; cel mult cîtiva să fie aduși din ținuturi cu cultură economică mai superioară. Mai cuprinde încă două puncte opinarea anchetei, dar' acestea privesc modalitatea edificării caselor de locuit și cestiunea îngrijirii monumentului ridicat lui *Petőfi*.

[61] 2-3

Concurs

Pentru zidirea unei sale de învățământ după planul și preliminarul aprobat de Venerabilul Consistoriu archidieceșan în Orda-de-jos, se deschide concurs.

Licitarea minuendă se va ține în 1 Iunie st. n. a. c. la 3 ore p. m. în edificiul școlii.

Planul și preliminarul precum și condițiile se pot vedea la oficiul parochial.

Orda-de-jos, la 18 Iunie 1902.

Pentru comitetul parochial:

George Cutean
paroch.

La Librăria Tipografiei archidieceșane în Sibiu se află de vânzare:

Introducere în contabilitate

și

Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școala superioară de comerț.

Prețul 2 corone.

Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	Corone 30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecături, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Steuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cutit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vânzare la

Librăria și Tipografia archidieceșană.

Douăsprezece Cântece de școlă

pentru două și trei voci egale

de

Timotei Popovici

prof. de muzică la seminarul „Andreian”.

Caetul I.

se află de vânzare în Editura Librăriei Archidieceșane cu prețul de 50 fil. plus porto 6 fil. eără recom. 45 fil. se mai pot procura și de la Tipografia și Librăria diecesană Caransebeș, Librăria I. Ciureu, Brașov, Tipografia A. Todoran Szamos-Ujvár, Tipografia și Librăria seminarului gr.-catolic Blaj și la Tipografia și Librăria H. Pardini Cernăuți (Bucovina).

Dela Librăria Tipografiei archidieceșane în Sibiu se poate procura

O pagină

din

Lupta noastră pentru existență.

Articoli reproduși din ziarul „Telegraful Român” anul 1900

și publicați de

Nicolau Ivan

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

Clipe de Repaus

de

Sorcovă.

se află de vânzare la Librăria Tipografiei archidieceșane pe lângă prețul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * *

In préjma esamenelor!

In préjma esamenelor!

Serisori de esamen (propise)

pentru scrierea română, germană și dictando tipărite în Tipografia archidieceșană, în coloare vântă, pe hârtie foarte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1.30 cor. și porto postal. Comandele din afară se eșecută imediat.

Librăria tipografiei archidieceșane

La Librăria Tipografiei archidieceșane din Sibiu se află de vânzare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Înaltpreasfântiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de toate zilele. — Polunoșnița Sâmbetei. — Rânduella Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rânduella Obedniței. — Ciasul al nouălea. — Rânduella Vecerniei. — Pavcernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierii, Bogorodicienele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rânduella Sinacsariului. — Bogorodicienele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe toate lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începând cu anul 1901 până inclusiv 1952. — Explicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea acelor. — Însemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscesnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincina Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidieceșană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvântarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit și se află de vânzare la **Tipografia și Librăria archidieceșană în Sibiu** cu prețurile: broșat 7 cor., legat în pânză neagră 9.50 cor., ediție de lux broșat 8 cor., legat după cum se comandă.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidieceșană:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: Rânduella Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmosele, Sfetilnele și altele.

Prețul unui exemplariu legat simplu 1.60 cor., legat în piele cu copcii galbene 3.20 cor. plus porto postal 30 bani. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidieceșane.

Metropolia

Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric

despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de

Dr. H. Pușcariu

archimandrit, vicariu arhiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7.70, 8.20 și 9.50 cor.

Se poate procura dela

Librăria tipografiei archidieceșane
Sibiu.

Op premiat de Academia Română.

Semințe

din

Agrul lui Christos.

Cuvântări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvântare arhierescă.

Tom. I.: cuvântări la toate Duminecele de preste an.

„ II.: „ „ prasnicele și sărbătorile, precum și la casuale bisericesci.

„ III.: cuvântări la înmormântări parastase etc.,

Prețul fiecărui tom 3 corone și porto postal.

Se află de vânzare la autorul și la

Tipografia și librăria Archidieceșană
Sibiu